

PLANY I ZAMIERZENIA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

—
2023

WSTĘP	3
MIĘDZYNARODOWE CENTRUM KULTURY	5
WYSTAWY	6
WYSTAWY POZA MCK	8
KONFERENCJE, SEMINARIA, WSPÓŁPRACA W SIECIACH	9
PROGRAMY EDUKACYJNE	12
PUBLIKACJE	15
BIBLIOTEKA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY	21
ZESPÓŁ KONFERENCYJNY „POD KRUKI”	23

WSTĘP

Wielu z nas w każdym kolejnym nowym roku pokłada duże nadzieje – na zmianę, na rozwój, na nowe rozdanie. W roku 2023 liczymy jednak przede wszystkim na pokój i zakończenie toczącej się od miesiący wojny o niepodległą i wolną Ukrainę. Tragicznym paradoksem jest fakt, że rosyjska agresja, która była i jest rodzajem przebudzenia, pokazała głęboki sens działalności Międzynarodowego Centrum Kultury. Nasze nieustanne pytania o Europę Środkową, jej specyfikę, granice oraz prezentowanie jej wartości i języka, tak aby przemawiała własnym głosem, ma zwłaszcza teraz fundamentalne znaczenie. Niesiona przez mck pomoc Ukrainie będzie kontynuowana zarówno poprzez wsparcie finansowe dla ukraińskich badaczek i badaczy w ramach programu Thesaurus Poloniae dla Ukrainy, jak i przez przybliżanie historii wschodniego sąsiada. Na to ostatnie złożą się kolejne tomy serii Biblioteka Europy Środka. Szczególnie polecam *Ukraińskie światy Rzeczypospolitej* autorstwa Natalii Starcenko, umieszczone przez ukraiński PEN Club na liście najlepszych książek 2021 roku. Wiosną na łamach kwartalnika „Herito” przyjrzymy się natomiast fenomenowi Charkowa.

Galeria mck inauguruje rok 2023 twórczością Małgorzaty Mirgi-Tas, której wystawa (otwarta w grudniu 2022) będzie pokazywana do początku marca. Prezentacji dorobku tej artystki towarzyszy nie tylko romski numer „Herito”, lecz przede wszystkim album zawierający wiele tekstów analizujących znaczenie jej sztuki.

W roku 2023 przypada rocznica 700-lecia Wilna – partnerskiego miasta Krakowa. Włączając się w urodzinowe obchody, latem zaprosimy na wystawę *Mgnienia piękna. Dwa stulecia fotografii litewskiej*, a jesienią do lektury *Historii Litwy dla wszystkich* autorstwa Tomasa Venclovy, która ukaże się jako dwudziesty trzeci tom serii Biblioteka Europy Środka.

Ten rok przynosi także dwie rocznice wydarzeń kluczowych dla historii najnowszej Krakowa z perspektywy ochrony i zachowania jego dziedzictwa: 45-lecie wpisu Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego UNESCO* i 45-lecie powstania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Miasto – a w szczególności Kraków – jest częstym kontekstem dla działalności mck. Nasz udział w projektach zaplanowanych w związku z tymi rocznicami będzie miał na celu pokazanie, że krakowska metropolia jest najważniejszym polskim laboratorium refleksji nad dziedzictwem kulturowym.

Dyrektorka mck – Agata Wąsowska-Pawlik

MIĘDZYNARODOWE CENTRUM KULTURY

Międzynarodowe Centrum Kultury jest miejscem refleksji nad kulturą i dziedzictwem kulturowym w kontekście wyzwań współczesności. Trzon naszych zainteresowań stanowią: • teoria, filozofia i zarządzanie dziedzictwem • pamięć • tożsamość • przestrzeń kulturowa, sztuka i dziedzictwo Europy Środkowej • dialog międzykulturowy • miasto jako zwierciadło cywilizacji • polityka kulturalna i ekonomia kultury.

Instytucja zainauguowała działalność 29 maja 1991 roku podczas odbywającego się w Krakowie symposium KBWE (Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie), na którym po raz pierwszy po zniesieniu żelaznej kurtyny przedstawiciele państw Wschodu i Zachodu debatowali o sprawach kultury i dziedzictwa. Od początku istnienia MCK mieści się w zabytkowej, pamiętającej czasy średniowiecza kamienicy „Pod Kruki” przy Rynku Głównym. Położenie w centrum Krakowa, a zarazem w sercu Europy Środkowej ułatwia realizację naszej misji, polegającej na wspieraniu kulturalnej integracji Europy i ochrony jej dziedzictwa kulturowego.

Interdyscyplinarność jest zasadą działania MCK. Instytucja łączy różne punkty widzenia, korzysta z dorobku wielu dziedzin, by w sposób jak najszerszy, a równocześnie spójny i obiektywny móc dzielić się wiedzą z zakresu dziedzictwa kulturowego w wymiarze uniwersalnym.

Międzynarodowe Centrum Kultury jest narodową instytucją kultury o charakterze naukowo-badawczym, edukacyjnym i informacyjnym. Trzydzieści jeden lat działalności to: • ponad 160 wystaw prezentujących najważniejsze zjawiska w sztuce i architekturze • 120 międzynarodowych konferencji i seminariów, których uczestnikami byli przedstawiciele większości krajów europejskich i wielu pozaeuropejskich • ponad 100 międzynarodowych programów edukacyjnych, w których wzięło udział ponad 2600 uczestników z większości krajów europejskich, Ameryki Północnej i Południowej, Azji i Afryki • działające od 2001 roku podyplomowe studia Akademia Dziedzictwa • 430 publikacji w języku polskim i w obcych wersjach językowych • ponad 1600 autorów z niemal całego świata • specjalistyczny księgozbiór liczący ponad 44 000 jednostek inwentarzowych • projekty badawcze realizowane we współpracy z partnerami polskimi i zagranicznymi • aktywne uczestnictwo w gremiach międzynarodowych i sieciach kulturalnych.

WĘDRUJĄCE OBRAZY. MAŁGORZATA MIRGA-TAS

do marca

kuratorzy: dr Wojciech Szymański, Natalia Żak

Od kilkunastu lat jesteśmy świadkami powstawania i krzepnięcia nieznanego dotąd fenomenu: romskiej sztuki współczesnej. Zwłaszcza Europa Środkowa i Wschodnia, w tym Polska, mogą pochwalić się liczną reprezentacją współczesnych romskich artystek i artystów. Twórczość Małgorzaty Mirgi-Tas, polsko-romskiej artystki z grupy Bergitka Roma, to bez wątpienia jedna z najciekawszych propozycji w obrębie tego nowego, wciąż rozpoznawanego i mapowanego zjawiska. Zwłaszcza że głos artystki stał się w ostatnich latach jednym z najbardziej zauważalnych na współczesnej scenie artystycznej w Polsce, regionie i Europie.

Małgorzata Mirga-Tas podejmuje zagadnienia złożonej romskiej i polskiej tożsamości, etnografizacji i dekolonizacji romskiego dziedzictwa kulturowego, stereotypów dotyczących Romów i Romek, jak również folkloryzacji i samofolkloryzacji społeczności romskich, roli kobiet we wspólnotach romskich, zagłady Romów i Sinti. Wykorzystuje przy tym wiele technik, mediów i strategii oferowanych przez sztukę współczesną. Artystka tworzy rzeźby z kartonu i wosku, kolaże, patchworki, instalacje. Wielkoformatowe, monumentalne tkaniny, parawany, obrazy komponowane z materiałów i ubrań – to najbardziej rozpoznawalne techniki używane przez Mirgę-Tas.

Na wystawę składa się kilka cykli prac podejmujących temat dekolonizacji i emancypacji romskich wizerunków wytworzonych na przestrzeni stuleci przez hegemoniczną kulturę europejską z takimi charakterystycznymi dla niej instytucjami wiedzy i władzy jak kolekcjonerstwo, muzeum etnograficzne i muzeum sztuki, badania antropologiczne i etnologiczne, fotografia i „prawda” tego medium.

Partnerem wystawy jest Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie.

MGNIEŃ PIĘKNA. DWA STULECIA FOTOGRAFII LITEWSKIEJ

czerwiec–wrzesień

kuratorzy: dr Adam Mazur, Vilma Samulionytė, Natalia Żak

Wystawa będzie pierwszą tak obszerną prezentacją fotografii litewskiej w Polsce. Poczynając od dziewiętnastowiecznych pionierów, przez dwudziestowiecznych klasyków gatunku, po przedstawicieli najmłodszej generacji twórców, narracja nakreśli szeroką panoramę zjawiska, które wciąż pozostaje nierozpoznane wśród polskiej publiczności. Wystawa wpisze się w obchody 700-lecia Wilna i będzie jej towarzyszyć dwujęzyczne wydawnictwo.

Wystawa przygotowywana we współpracy z Litewskim Stowarzyszeniem Fotografów.

SOCMODERNIZM. ARCHITEKTURA ZA ŻELAZNĄ KURTYNĄ

grudzień 2023–kwiecień 2024

kuratorzy: Łukasz Galusek, dr Michał Wiśniewski

Dziedzictwo architektury socmodernizmu podlega dziś gruntownemu przewartościowaniu, toteż wystawa proponuje nowe i nieszablonowe przyjrzenie się mu przez pryzmat najwybitniejszych twórców, pokazanie różnorodności form oraz określenie politycznego i technologicznego kontekstu, w jakim architektura ta powstawała. Nawet w niesprzyjających warunkach projektanci za żelazną kurtyną potrafili utrzymać oryginalny charakter swoich prac i zachować wolność artystyczną; tworzyć dzieła niezwykle, wymykające się łatwym sądom. Wystawa stanowić będzie pierwsze panoramiczne ukazanie najciekawszych realizacji socmodernistycznych z całej Europy Środkowej, a zarazem zaproponuje wspólny, nieobciążony uprzedzeniami klucz do odczytania powojennej architektury środkowoeuropejskiej. Wystawie będzie towarzyszyć dwujęzyczna, polsko-angielska publikacja.

SKARBY KRAKOWA

wystawa planszowa, wersje: polska, angielska, arabska, azerska, bułgarska, czeska, niemiecka, rumuńska

Wystawa prezentuje ponadtysiącletnią historię Krakowa – siedziby polskich królów, dawnej stolicy kraju, jednego z najstarszych europejskich ośrodków uniwersyteckich, miasta poetów, pisarzy i artystów, należącego w średniowieczu do najważniejszych metropolii Europy Środkowej. Od wieków kosmopolityczny, wielokulturowy i otwarty na inspiracje płynące z zewnątrz Kraków pozostał najbardziej polskim z polskich miast. Na planszach zaprezentowano niemal sto dzieł sztuki, architektury i obiektów dziedzictwa niematerialnego związanych z miastem, istotnych z perspektywy ich kulturotwórczej roli, często o randze arcydzieł.

Wystawa powstała we współpracy z Urzędem Miasta Krakowa jako propozycja dla polskich placówek dyplomatycznych. Jest częścią współfinansowanego przez UMK projektu pod tym samym tytułem i wizualnym dopełnieniem albumu *Tysiąc skarbów Krakowa. Dzieje i sztuka* (2018) oraz publikacji *Kraków. Dzieje i sztuka* (2019).

ARCHITEKTURA NIEPODLEGŁOŚCI W EUROPIE ŚRODKOWEJ

wystawa planszowa, wersja angielska

Rok 1918 dał wielu narodom w Europie Środkowej spełnienie marzeń o niepodległości. W architekturze tamtego czasu wybrzmiewa nie tylko wielka potrzeba zbudowania nowych państw lub przebudowania istniejących. Wzniesienia gmachów użyteczności publicznej, siedzib organów administracji i państwa, domów i mieszkań, zbudowania infrastruktury, a wreszcie postawienia pomników i ukształtowania przestrzeni narodowego sacrum. Architektura niepodległości w Europie Środkowej to nade wszystko wysiłek konstruowania wspólnoty wyobrażonej, jaką jest naród, i wpisywania jej w przestrzeń.

Wystawa planszowa stworzona jest na kanwie ekspozycji pod tym samym tytułem zaprezentowanej w Galerii MCK w 2018 roku jako propozycja dla polskich placówek dyplomatycznych.

7. FORUM DZIEDZICTWA EUROPY ŚRODKOWEJ

REKONSTRUKCJA

październik

W 2023 roku MCK już po raz siódmy wspólnie z partnerami z krajów V4 zorganizuje Forum Dziedzictwa Europy Środkowej – największe spotkanie ekspertów zajmujących się dziedzictwem w tej części kontynentu. Dramatyczne wydarzenia w Ukrainie prowokują do pytania o przyszłość dziedzictwa oraz trwałość krajobrazu kulturowego. Czy możliwe jest jego odtworzenie i jakie powinny być narzędzia służące jego utrwalaniu? Czy w rzeczywistości tak wielu zmian i zmiennych związanych z wojną oraz z katastrofą klimatu możliwy jest powrót do wcześniejszego stanu? Czy takie działanie jest wciąż pożądane? O odbudowie miejsc zniszczonych w wyniku działań wojennych, o potrzebie zachowania ich duchowego i ideowego wymiaru oraz o egzystencjalnym wymiarze współcześnie zachodzących zmian będą dyskutować uczestnicy konferencji. Sesja pod patronatem Grupy Roboczej Ekspertów do spraw Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej.

DZIEDZICTWO POGRANICZY

POMORZE

sierpień

Ósma część międzynarodowego seminarium naukowego, którego celem jest zapoznanie japońskich badaczy kultury polskiej z dziedzictwem i historią Europy Środkowej. Poprzednie edycje odbyły się w Ukrainie (2008), Litwie (2010), Białorusi (2012), Słowacji (2014), Polsce (2016, 2022) i Czechach (2018).

Seminarium organizowane we współpracy z Fundacją MCK i Tokyo University of Foreign Studies.

SPOTKANIA GRUPY ROBOCZEJ EKSPERTÓW DO SPRAW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO KRAJÓW GRUPY WYSZEHRADZKIEJ

W 2006 roku ministrowie kultury państw wyszehradzkich powierzyli mck koordynację działań Grupy Roboczej Ekspertów do spraw Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej. W każdym roku odbywa się spotkanie Grupy poświęcone wypracowaniu i ewaluacji programu merytorycznego realizowanych wspólnie projektów: Forum Dziedzictwa Europy Środkowej i kursów letnich V4 Heritage Academy.

TEMATY BADAWCZE

KŁOPOTLIWE DZIEDZICTWO

Pionierskie badania mck nad kontrowersyjną i przez lata przemilczaną spuścizną Trzeciej Rzeszy w Polsce zapoczątkowało w 1994 roku wydanie książki Piotra Krakowskiego *Sztuka Trzeciej Rzeszy*. Podsumowaniem pierwszego etapu tych badań była międzynarodowa konferencja *Kłopotliwe dziedzictwo Trzeciej Rzeszy w Polsce* (2018). W 2023 roku zaplanowano niemiecką odsłonę wystawy *Niechciana stołeczność. Architektura i urbanistyka Krakowa w czasie okupacji niemieckiej 1939–1945* – zorganizowanej w mck w 2022 roku ekspozycji ukazującej nieznanne oblicze Krakowa. Wyznaczony na stolicę Generalnego Gubernatorstwa i uznany za prastare miasto niemieckie, Kraków stał się podczas drugiej wojny światowej miejscem jedyne w swoim rodzaju eksperymentu, związanego z przebudową i symbolicznym zagarnięciem przestrzeni. Prowadzone są działania, aby pokazać wystawę w Niemczech, co będzie bodźcem do kontynuowania podjętej w poprzednich latach przez mck tematyki dotyczącej kłopotliwego dziedzictwa Trzeciej Rzeszy w Polsce.

GALICYJSKA NAFTA

Nowym tematem badawczym w 2023 roku jest galicyjska nafta. Przedmiotem prac będą początki i dzieje przemysłu naftowego w Galicji, rozwój tej branży w okresie międzywojennym oraz losy związanych z nim ludzi czy transfer idei. Zjawisko zostanie pokazane z szerszej perspektywy wpływu przemysłu naftowego na rozwój gospodarczy Europy

Środkowo-Wschodniej, w szczególności Polski i Ukrainy, mecenatu architektonicznego i artystycznego. Zbadane będzie także pod kątem dzisiejszego kryzysu paliwowego i wpływu na środowisko.

MIT GALICJI

Rozpoczną się prace nad nową prezentacją *Mitu Galicji*, publikacji stanowiącej owoc wieloletnich badań mck nad historią i tożsamością kulturową Galicji oraz narosłymi wokół niej mitami, różnie dziś interpretowanymi przez Austriaków, Polaków, Ukraińców czy Żydów. Reedycja będzie impulsem do ponownej analizy tego zagadnienia w nowych okolicznościach wojny w Ukrainie.

ARCHITEKTURA SPOŁECZNA

Międzywojenna architektura holenderska, w szczególności jej fragment określany mianem „szkoły amsterdamskiej”, to kolejny temat do zgłębnienia w 2023 roku. Przeprowadzone we współpracy z Museum Het Schip w Amsterdamie badania, których przedmiotem będą zagadnienia socjalne, ekonomiczne i stylistyczne, skupią się na porównaniu tej szkoły z architekturą polską i środkowoeuropejską. Projekt zostanie zwieńczony zaplanowaną na rok 2024 wystawą.

AKADEMIA DZIEDZICTWA

XVII edycja: styczeń–wrzesień

XVIII edycja: październik–grudzień

Studia podyplomowe z zarządzania dziedzictwem kulturowym realizowane od 2001 roku wspólnie z Małopolską Szkołą Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Adresatami studiów są pracownicy administracji publicznej, służb ochrony zabytków, nauczyciele, muzealnicy i pracownicy placówek kulturalnych oraz osoby zainteresowane dziedzictwem kulturowym. Uczestnicząc w wykładach i seminariach obejmujących zagadnienia ekonomiczne, prawne, administracyjne i społeczne, słuchacze zdobywają wiedzę o współczesnych narzędziach ochrony dziedzictwa kulturowego i zarządzania jego zasobami. Zajęcia są realizowane w ramach następujących bloków: teoria ochrony dziedzictwa kulturowego, prawo i finanse w zarządzaniu dziedzictwem; marketing i promocja dziedzictwa kulturowego; zarządzanie instytucją; ludzie i zasoby, dziedzictwo kulturowe a planowanie przestrzenne i administracja publiczna, turystyka i muzea. Uzupełnieniem programu są warsztaty – w formie wyjazdów studyjnych – poświęcone zarządzaniu instytucjami kultury oraz obiektami dziedzictwa kulturowego. Podsumowaniem studiów jest przygotowanie pracy końcowej w ramach jednego z kilku seminariów tematycznych.

AKADEMIA DZIEDZICTWA DLA UKRAINY

Program szkoleniowy dla ukraińskich muzealników i pracowników sektora kultury realizowany w Polsce i online, poświęcony trzem obszarom: zarządzaniu, komunikacji i produkcji wystaw.

Program realizowany we współpracy z rezerwatem historyczno-kulturowym „Staryżytny Zwenyhorod”, instytucją miasta Lwowa, przy wsparciu Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy.

THESAURUS POLONIAE

XXVII edycja: marzec–sierpień

XXVIII edycja: wrzesień–grudzień

Geneza programu Thesaurus Poloniae sięga 2007 roku i zorganizowanego w Krakowie Pierwszego Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski, który pokazał rosnące zainteresowanie wiedzą o Polsce

w różnych częściach świata oraz odsłonił lukę w ofercie stypendialnej kierowanej przez polskie instytucje do naukowców mieszkających i pracujących za granicą. W odpowiedzi na te potrzeby Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej powołał program stypendialny Thesaurus Poloniae, który od 2009 roku realizowany jest przez mck. Program jest adresowany do osób prowadzących badania nad kulturą, historią oraz wielokulturowym dziedzictwem Polski i Europy Środkowej. O stypendium mogą się ubiegać osoby zajmujące się historią, historią sztuki, socjologią, etnografią oraz antropologią kulturową i naukami pokrewnymi. Program Thesaurus Poloniae skierowany jest do osób niebędących obywatelami Polski. W ramach jednorazowego pobytu stypendialnego, trwającego trzy miesiące, stypendysta przebywa i prowadzi pracę naukową w Krakowie. Każdego roku mck organizuje dwa konkursy dla potencjalnych stypendystów.

➡ www.mck.krakow.pl/thesaurus-poloniae

THESAURUS POLONIAE DLA UKRAINY

Program stypendialny mający na celu wsparcie pracy naukowej badaczy i pracowników sektora kultury z Ukrainy, którzy opuścili terytorium swojego kraju w związku z agresją rosyjską. Program realizowany jest od marca 2022 roku. W ramach stypendium mck zapewnia badaczkom i badaczom oraz ich rodzinom trzymiesięczny (z możliwością przedłużenia) pobyt w samodzielnym mieszkaniu w Krakowie. ➡ www.mck.krakow.pl/thesaurus-poloniae

V4 HERITAGE ACADEMY

MANAGEMENT OF UNESCO WORLD HERITAGE CULTURAL SITES IN VISEGRAD COUNTRIES

lipiec

Tygodniowy program edukacyjny dla pracowników instytucji kultury, służb konserwatorskich i studentów z regionu Europy Środkowej organizowany przez mck z partnerami wyszehradzkimi i realizowany pod auspicjami Grupy Roboczej Ekspertów do spraw Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej. Dotyczy on zarządzania miejscami wpisanymi na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO* i co roku

organizowany jest w innym państwie „wyszehradzkiej czwórki”. Dwunasta edycja programu będzie poświęcona światowemu dziedzictwu z terenu Węgier.

EDUKACJA NA RZECZ DZIEDZICTWA

Międzynarodowe Centrum Kultury specjalizuje się w problematyce dziedzictwa kulturowego. Od kilku lat zagadnienia z nim związane są popularyzowane wśród młodzieży szkolnej. W roku 2023 zaplanowano dwa bloki zajęć: • *Użyj dziedzictwa! Lekcje o dziedzictwie kulturowym dla grup szkolnych* – zajęcia dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w ramach których uczestnicy poznają zagadnienia związane z dziedzictwem materialnym i niematerialnym, wielokulturowością, społeczeństwem obywatelskim oraz nabywają praktyczną wiedzę na temat tego, jak mądrze korzystać z zasobów kultury w sieci. (Zajęcia realizowane stacjonarnie oraz online); • *Na tropie dziedzictwa. Spacer edukacyjny dla grup szkolnych* – tematyczne spacer po mieście dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, przybliżające historię, kulturę i sztukę poszczególnych dzielnic Krakowa, pogłębiając zawarte w programie szkolnym zagadnienia związane z dziedzictwem materialnym i niematerialnym, wielokulturowością i społeczeństwem obywatelskim.

PROGRAMY EDUKACYJNE TOWARZYSZĄCE WYSTAWOM

Do każdej wystawy prezentowanej w Galerii mck przygotowywany jest związany z nią program edukacyjny, na który składają się lekcje galeryjne, warsztaty, wykłady oraz spacer dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz seniorów. Poszczególne projekty realizowane są stacjonarnie, a także online. ➡ www.mck.krakow.pl/mck-dzieciom-oferta-dla-najmlodszych
➡ www.mck.krakow.pl/artykul/wystawa-z-klasa-lekcje-galeryjne-dla-grup-szkolnych

NATALIA STARCZENKO

UKRAIŃSKIE ŚWIATY RZECZYPOSPOLITEJ

wersja polska

Natalia Starczenko, profesorka Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, autorka cenionych w środowisku historyków artykułów i monografii, od początku swojej działalności naukowej interesuje się codziennym życiem szlachty województw ruskich Korony dawnej Rzeczypospolitej. Jej najnowsze dzieło, którego przekład zostanie wydany w 2023 roku przez MCK, ukraiński PEN Club umieścił na liście najlepszych ukraińskich książek 2021 roku. To pozycja o niebagatelnym znaczeniu zarówno dla ukraińskich, jak i polskich odbiorców. Tym pierwszym *Ukraińskie światy Rzeczypospolitej* otwierają drzwi do pomijanych fragmentów ich przeszłości, z kolei polskim czytelnikom pokazują złożoność ówczesnych tożsamości i historii czterech województw ruskich Korony (wołyńskiego, podolskiego, braławskiego i kijowskiego), ze szczególnym uwzględnieniem zróżnicowanej etnicznie i wyznaniowo społeczności szlacheckiej Wołynia.

W zbiorze ponad stu opowieści o konkretnych zagadnieniach, wydarzeniach i postaciach wspólnej ukraińsko-polskiej przeszłości autorka analizuje postawy, wybory i działania swoich bohaterów. Opowiada o tym, za kogo się uważali, jak rozumieli Rzeczpospolitą i swoje w niej miejsce, jej porządek prawny i społeczny, jakie zasady i rytuały towarzyszyły im w codziennym życiu. Globalna historia niełatwego i ważnego dla Polaków i Ukraińców okresu zostaje opowiedziana poprzez barwne i pełne życia historie konkretnych osób sprzed wieków. Dwudziesty drugi tom serii Biblioteka Europy Środka pod redakcją Jacka Purchli.

TOMAS VENCLOVA

HISTORIA LITWY DLA WSZYSTKICH

wersja polska

Praca Tomasza Venclovy, obejmująca dzieje Litwy od czasów prehistorycznych po odzyskanie niepodległości w latach dziewięćdziesiątych XX wieku, oferuje coś zupełnie odmiennego od tego, co dla polskiego czytelnika było do tej pory dostępne na rynku wydawniczym. Po pierwsze, jest to praca nie tyle napisana, ile opowiedziana – miejscami przypomina powieść, która ma dynamiczną narrację i łatwo się ją czyta.

Po drugie, Venclova – filolog i historyk kultury – okrasza tekst cytatami nie tylko z tradycyjnych źródeł, takich jak kroniki, lecz także z utworów literackich (litewskich, polskich, rosyjskich itp.). Po trzecie, autor unika powielania stereotypowych wyobrażeń o Litwie, również tych dotyczących stosunków polsko-litewskich, lub po prostu obala funkcjonujące mity. Wreszcie po czwarte, Venclova opowiada historię swojego kraju w stylu, jakiego od niego oczekujemy – polscy czytelnicy są już przecież zaznajomieni z jego esejami – to znaczy nieustannie komentuje i ocenia. Balansuje na pograniczu publicystyki we fragmentach, w których wydarzenia z przeszłości rzutują na teraźniejszość lub są przedmiotem ożywionej dyskusji w dzisiejszej Litwie. To cenny wgląd w to, jak współcześnie Litwini patrzą na swoją przeszłość.

Dwudziesty trzeci tom serii Biblioteka Europy Środka pod redakcją Jacka Purchli.

JAROSŁAW HRYCAK

WYRWAĆ SIĘ Z PRZESZŁOŚCI. GLOBALNA HISTORIA UKRAINY

wersja polska

Jeden z najwybitniejszych i najbardziej rozpoznawalnych współczesnych historyków zajmujących się Ukrainą – Jarosław Hrycak – zaproponował własną syntezę jej dziejów, którą osadza w kontekście historii powszechnej. Jego książka nie jest podręcznikiem czy przeglądem faktów, lecz szerokim spojrzeniem na procesy historyczne dotyczące ukraińskiego kawałka kuli ziemskiej. Autor podaje wyłącznie niezbędne daty i nazwiska, skupia się na wzajemnych związkach między wydarzeniami a trendami, chcąc maksymalnie wykorzystać historię jako nauczycielkę życia. Sam podkreśla, że „ambicją tej książki jest postawienie przeszłości pytań, na które odpowiedzi pomogą nam lepiej zrozumieć, gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy”. Właśnie ta umiejętność szepienia przeszłości z teraźniejszością jest nieocenioną zaletą książki Hrycaka. Jego odważne zestawienia i porównania pokazują historię jako fascynującą przygodę intelektualną.

Dwudziesty pierwszy tom serii Biblioteka Europy Środka pod redakcją Jacka Purchli.

MICHAŁ KRASUCKI
WARSZAWSKIE GETTO. PRZEWODNIK PO ARCHITEKTURZE
wersja polska

Powstanie w getcie warszawskim było największym aktem zbrojnego oporu Żydów przeciwko hitlerowcom podczas drugiej wojny światowej, podjętym w rezultacie decyzji Niemców o zlikwidowaniu getta. Michał Krasucki, historyk sztuki i stołeczny konserwator zabytków, któremu szczególnie bliska jest historia architektury XIX i XX wieku i dziedzictwo architektoniczne Warszawy z tego okresu, prowadzi czytelnika do miejsc związanych z gettem oraz powstaniem 1943 roku i opowiada ich pasjonującą historię.

Ósmy tom serii Heritologia pod redakcją Jacka Purchli i Agaty Wąsowskiej-Pawlik.

PRACE ZBIOROWE
AGATA WĄSOWSKA-PAWLIK, MICHAŁ WIŚNIEWSKI (RED. NAUK.)
HERITAGE AND DEVELOPMENT
wersja angielska

Recenzowana monografia zbiorowa zawierająca wybrane artykuły badaczy, którzy uczestniczyli w 6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej poświęconym analizie powiązań i wzajemnych zależności między dziedzictwem a rozwojem. Teksty skupiają się na relacji dziedzictwa i rozwoju, który do niedawna rozumiany był ściśle ekonomicznie i utożsamiano go ze wzrostem gospodarczym – podczas gdy w istocie jest pojęciem wielowymiarowym. Autorzy artykułów rozważają, na ile dziedzictwo kulturowe jest lub może stać się katalizatorem rozwoju odczytywanego w zupełnie nowych kategoriach i wartościach. W swoich artykułach koncentrują się na dziedzictwie w kontekście takich zagadnień jak postwzrost, spójność społeczna, odzyskiwanie miast i katastrofa klimatyczna.

AKADEMIA DZIEDZICTWA 2014-2019

wersja polska, format pdf

Kolejna publikacja podsumowująca dorobek studiów podyplomowych Akademia Dziedziectwa (☞ 12) i gromadząca artykuły naukowe powstałe na podstawie prac końcowych jej absolwentów w latach 2014–2019. Pierwszy wolumin *Akademia Dziedziectwa 2001–2013* ukazał się w 2013 roku. Wydanie nowego tomu (dostępnego online) wieńczy XIII edycję studiów.

ALBUMY I PUBLIKACJE TOWARZYSZĄCE WYSTAWOM

MGNIENTA PIĘKNA. DWA STULECIA FOTOGRAFII LITEWSKIEJ

wersja polsko-angielska

SOCMODERNIZM. ARCHITEKTURA ZA ŻELAZNĄ KURTYNĄ

wersja polsko-angielska

CZASOPISMA

„HERITO. DZIEDZICTWO, KULTURA, WSPÓŁCZESNOŚĆ”

NUMERY 49, 50, 51–52

wersja polsko-angielska

Kwartalnik „Herito” to jedyne w swoim rodzaju forum dyskusji o dziedzictwie, kulturze, współczesności i przyszłości. W 2023 roku ukążą się kolejne cztery (w tym jeden podwójny) numery czasopisma. Robocze tematy nadchodzących numerów to *Charków* (49), *Odra* (50), *Nowa Europa Środkowa* (51–52). ☞ www.herito.pl

ROCZNIK MCK

wersje polska i angielska

Publikacja podsumowująca rok 2022 – trzydziesty pierwszy rok działalności MCK. Dwie wersje językowe: polska i angielska (tylko w wersji elektronicznej), opracowanie graficzne, edytorskie i poligraficzne zgodne z serią.

„RIHA JOURNAL”

Recenzowane czasopismo publikowane wyłącznie w internecie, w otwartym dostępie, poświęcone zagadnieniom związanym z historią sztuki i kulturą wizualną na gruncie zarówno lokalnym, regionalnym, jak i międzynarodowym. Ukazuje się od kwietnia 2010 roku jako organ Międzynarodowego Stowarzyszenia Instytutów Badawczych Historii Sztuki RIHA: International Association of Research Institutes in the History of Art. Jego wydawcą jest Zentralinstitut für Kunstgeschichte w Monachium. Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie – jako jedna z ponad dwudziestu instytucji członkowskich RIHA na świecie – pełni funkcję redakcji lokalnej tego czasopisma.

RIHA Journal indeksowane jest w bazach: Arts & Humanities Citation Index, Current Contents/Arts & Humanities, Scopus, ERIH PLUS – The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences oraz Directory of Open Access Journals (DOAJ). Od 2019 roku czasopismo znajduje się na polskiej ministerialnej liście naukowych czasopism punktowanych (20 punktów). Jego misją jest udostępnianie wyników badań i wiedzy badaczy z różnych krajów i ośrodków akademickich, co w efekcie ma prowadzić do znoszenia granic między środowiskami naukowymi.

Do polskiej redakcji RIHA Journal mogą być składane teksty po angielsku lub po polsku. Po otrzymaniu dwóch pozytywnych recenzji będą opublikowane jednocześnie w obu językach. www.mck.krakow.pl/riha-journal

Journal of the
International Association of Research
Institutes in the History of Art

RIHA JOURNAL

DIGITALIZACJA DOROBKU WYDAWNICZEGO MCK

W 2021 roku MCK zapoczątkowało digitalizację części swojego trzydziestoletniego dorobku wydawniczego. Wybrane publikacje są już dostępne w POŁONIE – prowadzonej przez Bibliotekę Narodową największej biblioteki internetowej w Polsce. W 2023 roku przewidziana jest kontynuacja prac zmierzających do udostępnienia szerokiej publiczności kolejnych publikacji MCK. ➔ www.mck.krakow.pl/publikacje-online

BIBLIOTEKA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

Specjalistyczna biblioteka o statusie biblioteki naukowej obejmująca ponad 44 tysiące jednostek inwentarzowych (wydawnictwa zwarte, ciągłe i czasopisma, wydawnictwa audiowizualne i specjalne) gromadzi i udostępnia zbiory z zakresu historii i teorii kultury, dziedzictwa kulturowego, historii, etnografii, tożsamości oraz pamięci Europy Środkowej i Wschodniej, dialogu międzykulturowego, sztuki, architektury i urbanistyki, zarządzania miastami historycznymi oraz ochrony zabytków. Posiada również zbiór galicjanów oraz druków osiemnasto- i dziewiętnastowiecznych, jak również zbiór kartograficzny, obejmujący między innymi niemieckie wydania okupacyjnych map topograficznych ziem polskich. Dzięki wymianie książek i czasopism z instytucjami partnerskimi Biblioteka mck posiada wiele unikatowych w skali kraju publikacji, w szczególności obcojęzycznych.

Rok 2023 będzie rokiem przełomowym w dwudziestoletniej historii Biblioteki mck. Zostanie uruchomiony najnowocześniejszy system biblioteczny Alma wraz z wyszukiwarką Primo. Narzędzia te wykorzystywane są przez najlepsze biblioteki na świecie, takie jak Biblioteki Uniwersytetów Harvarda i Oksfordzkiego. Tym samym czytelnicy otrzymają szybki dostęp do informacji zarówno o zbiorach Biblioteki mck, jak i do połączonych katalogów Biblioteki Narodowej, czyli bazy zawierającej ponad 25 milionów jednostek, codziennie powiększanej o kolejne nowości wydawnicze.

W 2023 roku zaplanowano również przystąpienie do Akademiki, darmowej wypożyczalni międzybibliotecznej umożliwiającej korzystanie ze zbiorów Biblioteki Narodowej. Ponadto zostanie zintensyfikowana wymiana publikacji mck oraz procesów związanych z gospodarką dubletami poprzez nawiązywanie kontaktów z nowymi partnerami instytucjonalnymi z kręgów nauki i kultury.

Biblioteka mck ponownie przystąpi do konsorcjum JSTOR, co umożliwi kontynuowanie, z dofinansowaniem Ministerstwa Edukacji i Nauki, dostępu do wybranych kolekcji (II, III, VII) wielodziałowej biblioteki cyfrowej JSTOR. Ponadto w wyposażonej w stanowiska komputerowe Czytelnii mck w ramach licencji krajowych udostępniane będą bazy danych Wirtualnej Biblioteki Nauki: Wiley Online Library, Web of Science, Springer, Scopus, Science, Nature, EBSCO, Infona.

Wzbogacony zostanie także wykaz źródeł elektronicznych na stronie internetowej Biblioteki mck przydatnych w pracach naukowo-badawczych. Oprócz bieżącego opracowania nabytków planowana jest rozbudowa

o aktualne wydania dostępnej w katalogu Biblioteki mck kolekcji *Bibliografia zawartości publikacji Międzynarodowego Centrum Kultury*, która eksponuje w Internecie ponadtrzydziestoletni dorobek naukowy i wydawniczy mck. Obejmuje ona opisy bibliograficzne 3986 artykułów opracowanych w formie rekordów analitycznych (z wyłączeniem artykułów z „Rocznika mck” oraz tomów serii Materiały do Dziejów Sztuki Sakralnej na Ziemiach Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej).

➡ www.mck.krakow.pl/aktualnosci-biblioteka

DOSTĘPNOŚĆ

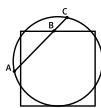
Od kilku lat prowadzone są działania, które mają na celu dostosowanie oferty kulturalnej i budynku mck dla osób z różnymi potrzebami. Bariery likwidowane są po to, by każdy czuł się przy Rynku 25 dobrze. W 2023 roku w obszarze dostępności architektonicznej kamienicy „Pod Kruki” zaplanowano montaż nowej ludy recepcyjnej w holu, dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchu, a w sali konferencyjnej – instalację pętli indukcyjnej, która pozwoli osobom niedosłyszącym, korzystającym z aparatów słuchowych, na komfortowy udział w wydarzeniach. Podczas wystaw, wykładów czy konferencji podejmowane są działania zapewniające osobom z niepełnosprawnością wzroku, komunikującym się w Polskim Języku Migowym, i osobom w spektrum autyzmu pełne uczestnictwo. W roku 2023 kontynuowany będzie cykl *Dostępna niedziela w mck*, podczas której odbywają się warsztaty i oprowadzania dla osób z różnymi potrzebami. Ponadto nadal będzie realizowane przedsięwzięcie grantowe „Usłysz mck. Dostosowanie siedziby i oferty instytucji do potrzeb osób z niepełnosprawnością słuchu”, finansowane ze środków projektu PFRON „Kultura bez barier”.

ZESPÓŁ KONFERENCYJNY „POD KRUKI”

Sale konferencyjne i seminaryjne wchodzące w skład zespołu konferencyjnego „Pod Kruki” należą do najbardziej atrakcyjnych pod względem komfortu, estetyki i wyposażenia w Krakowie. Ich szczególnym atutem jest położenie w sercu miasta oraz architektura łącząca współczesne rozwiązania z zabytkowymi wnętrzami. Pomieszczenia zespołu konferencyjnego wykorzystywane są podczas organizowanych przez MCK wydarzeń – konferencji, spotkań, seminariów, wernisaży i programów edukacyjnych. Są także wynajmowane komercyjnie na wydarzenia, które nie stoją w sprzeczności ze Statutem MCK. Wynajmującego obowiązuje Regulamin funkcjonowania zespołu konferencyjnego Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie.

W skład zespołu konferencyjnego wchodzi: • sala konferencyjna na parterze (dla 200 osób przy teatralnym układzie krzeseł) • przeszklone, wysokie na 14 metrów Patio na pierwszym piętrze (dla 180 osób przy teatralnym układzie krzeseł) • dwa foyer, na parterze i na pierwszym piętrze • Sala Panoramiczna na piątym piętrze oficyny (dla 30 osób przy teatralnym układzie krzeseł) • dwie sale seminaryjne w piwnicach (odpowiednio dla 40 i 30 osób przy teatralnym układzie krzeseł).

Wszystkie sale są klimatyzowane, dysponują profesjonalnym nagłośnieniem, sprzętem multimedialnym, łączami internetowymi i systemem dyskusyjnym oraz przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. Sala konferencyjna posiada aparaturę do tłumaczenia symultanicznego, a piwnice wyposażone są w galeryjny system zawieszania obrazów, grafik, fotografii i mogą być wykorzystywane jako galerie sztuki.

**MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY**

Rynek Główny 25, 31-008 Kraków
tel.: 12 42 42 811
e-mail: sekretariat@mck.krakow.pl
www.mck.krakow.pl
www.herito.pl

Jesteśmy na:

Galeria i księgarnia MCK

O godzinach otwarcia informujemy na bieżąco na:
www.mck.krakow.pl/informacje-dla-zwiedzajacych
tel.: 12 42 42 816

Księgarnia internetowa: www.ksiegarniamck.pl

Biuro Obsługi Klienta jest do Państwa dyspozycji
od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00–16.00
tel.: 12 42 42 813
e-mail: ksiegarnia@mck.krakow.pl

Biblioteka MCK

O godzinach otwarcia informujemy na bieżąco na:
www.mck.krakow.pl/godziny-otwarcia
tel.: 12 42 42 833, 12 42 42 835, 12 42 42 859

Recepcja MCK

poniedziałek–piątek 8.00–16.00
tel.: 12 42 42 811

Przy wsparciu finansowym

**Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**
